

بررسی نیازهای اطلاعاتی موسیقی دانان ایرانی

نوشته: پروانه دادخواه^۱
کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی

مقدمه

مجموعه‌سازی مواد کتابی و غیر کتابی موجود نیست، چنین عاملی سبب عدم رضایت جامعه آماری از منابع موجود در کتابخانه‌ها شده است.

ایجاد مراکز اطلاع‌رسانی موسیقی با مجموعه‌ای از منابع کتابی و غیر کتابی، بهره‌جویی از نیروی انسانی متخصص در کتابخانه‌ها، تغییر در خط‌مشی حاکم بر کتابخانه‌ها، مبادله نشریات ادواری قدیم، گردآوری و چاپ مواد کتابی آهنگسازان دیگر کشورها از جمله پیشنهادات محقق تلقی می‌شود.

ایجاد مراکز اطلاع‌رسانی و توسعه کتابخانه‌ها جهت کسب آگاهی جامعه مخاطب، نشانه‌ای از رشد فکری و فرهنگی آحاد جامعه محسوب می‌شود. بنابر این مبنا وجود کتابخانه‌های موسیقی وسیع، و گسترده همراه با امکانات دیداری و شنیداری از عوامل مهم در بهبود پیشرفت موسیقی کشور و تربیت نوازندگان برجسته به شمار می‌رود (۱).

مراکز اطلاع‌رسانی برای جوابگویی به نیازهای مشخص

پژوهش حاضر با استفاده از روش پیمایشی، نیازهای اطلاعاتی موسیقی‌دانان ایرانی را مورد بررسی قرار می‌دهد. شیوه جمع‌آوری اطلاعات با تهیه و تدوین دو پرسشنامه تحت عنوان «بررسی نیازهای اطلاعاتی موسیقی‌دانان ایرانی» و «بررسی وضعیت کتابخانه‌های موسیقی شهر تهران» انجام شده است.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از منابع اطلاعاتی مکتوب استفاده از کتاب و در میان منابع اطلاعاتی غیر مکتوب نوار صوتی به میزان چشمگیر مورد توجه موسیقی‌دانان است. همچنین فعالیت عملی در کار موسیقی به منزله انگیزه اصلی در مطالعه منابع اطلاعاتی محسوب می‌شود.

در بررسی وضعیت کتابخانه‌های موسیقی مشخص شد که نقاط ضعف محسوس بر روند مجموعه‌سازی کتابخانه‌های مذکور حاکم است و هیچگونه تعادلی در پوشش

نیاز افراد است که با کسب اطلاعات از جامعه مورد نظر حاصل می‌شود.

اهمیت و فایده پژوهش

اهمیت مجموعه‌سازی صحیح و متناسب با نیاز اطلاعاتی موسیقی‌دانان با توجه به نقش این افراد در توسعه و فرهنگ و هنر کشور تردید ناپذیر است. بدیهی است لازمه دستیابی آرزمانی به مجموعه‌سازی صحیح و دقیق در کتابخانه‌های موسیقی کشور با توجه به امکانات مالی و نیروی انسانی متخصص میسر است. لیکن مطالعه و توصیف مراکز اطلاع‌رسانی موسیقی فواید متعددی در این تحقیق به همراه داشته است که به شرح زیر است:

- بررسی کتابخانه‌های موسیقی وضعیت این کتابخانه‌ها را از نظر آماری با توجه به مجموعه کتاب، مواد چاپی و غیرچاپی آشکار ساخته و میزان بهره‌مندی موسیقی‌دانان از این مراکز را مشخص می‌کند.

- مطالعه پیرامون نیازهای اطلاعاتی موسیقی‌دانان و منابع مورد نیاز آنان، تقایص احتمالی در نشر مواد موسیقی را روشن ساخته و باعث ترغیب دست‌اندرکاران تولید اطلاعات در نشر کتاب‌های تألیفی و یا ترجمه آثار دیگر زبان و توجه بیشتر به نشریات موسیقی و یا تولید مواد شنیداری خواهد شد.

در نهایت شناخت نیازهای اطلاعاتی موسیقی‌دانان و الگوهای رفتاری آنها در امر اطلاع‌یابی از صرف بودجه‌های غیرضروری و خرید نادرست کاسته و متقابلاً مدیران کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی را در زمینه بهبود شیوه‌های اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات مناسب اطلاعاتی و مجموعه‌سازی صحیح و دقیق یاری می‌دهد.

هدف پژوهش

تعیین نیازهای اطلاعاتی موسیقی‌دانان ایرانی و نحوه دستیابی آنها به اطلاعات مورد نیاز و شناخت روند مجموعه‌سازی کتابخانه‌های موسیقی شهر تهران هدف اصلی این پژوهش محسوب می‌شود.

هدف از انجام این تحقیق حصول نقطه‌نظرهای زیر است:

- تعیین روشها و منابع جستجو و مجاری کسب اطلاعات.

همچون نیازهای مطالعاتی، اطلاعاتی، تحقیقاتی و آموزشی بنا شده است. صرف نظر از اینکه کدامیک از نیازها عامل مؤثر در ایجاد این مراکز بوده، پاسخگویی به سؤال‌هایی هم چون خط‌مشی حاکم بر مجموعه، وضعیت و جامعیت مجموعه در موضوعات مختلف، امکانات نیروی حرفه‌ای، سیاست اطلاع‌رسانی و امکانات مالی کتابخانه‌ها تأثیر عینی و ملموس در بهره‌وری از کتابخانه‌ها و جذب مخاطبین دارد. هر گاه هدف هر کتابخانه تأثیر متقابل نیاز اطلاعاتی و استفاده از منابع اطلاعاتی باشد، بازتاب نظریات موسیقی‌دانان ایرانی در رابطه با خدمات کتابخانه‌های موسیقی و بالطبع نتایج حاصل از این بررسی می‌تواند در تعیین خط‌مشی، سازمان‌دهی منابع، برنامه‌ریزی‌های اطلاعاتی و مجموعه‌سازی دقیق کتابخانه‌های مورد نظر مؤثر باشد.

بیان مسئله

از آنجا که رسالت هر مرکز اطلاع‌رسانی رفع نیاز استفاده‌کنندگان است، در صورت شناخت کامل مراجعان و منابع مورد نیاز آنها، این مراکز قادر خواهند بود که به هدف مهم خود یعنی رساندن اطلاعات صحیح و موثق در کمترین زمان ممکن به شخص مناسب و در شکل قابل استفاده نائل آیند. عواملی هم چون عدم امکانات برای ایجاد کتابخانه‌های تخصصی موسیقی، انزوا و ناشناخته ماندن مجموعه‌های فعلی کتابخانه‌های موسیقی، تقدم انتخاب مجاری غیر رسمی اطلاعات بر مجاری رسمی اطلاعات را به همراه داشته است. بدیهی است مجموعه‌سازی متناسب با نیاز افراد متخصص شرایط ویژه کشورهای توسعه یافته را می‌طلبد و عواملی هم چون محدودیت نشر مواد موسیقی، کمبود بودجه و امکانات مالی کتابخانه‌ها، موجب کاستی در خدمات اطلاع‌رسانی شده است. اما هر مجموعه‌ای خوب یا بد، غنی یا فقیر بالقوه می‌تواند مورد استفاده‌های گوناگون قرار گیرد. آگاهی درباره استفاده‌کنندگان از کتابخانه‌ها و این که چگونه می‌اندیشند، نیازهای اطلاعاتی‌شان چیست، چگونه و کجا به اطلاعات مورد نیاز دست می‌یابند، امکان برنامه‌ریزی مفید در زمینه خدمات کتابخانه‌ای را برای کتابداران فراهم می‌سازد (۲). از این رو مسئله عمده در تأمین نیازهای اطلاعاتی، شناخت دقیق

پسران به عنوان مراکز اطلاع‌رسانی جهت استفاده نوازندگان ارکستر سمفونیک بطور مستقیم و غیر مستقیم قلمداد گردید. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها از نرم‌افزار آماری اس، پی، اس، اس^۲ استفاده شد.

مروری بر مطالعات انجام شده پیشینه مطالعات خارج از کشور

نخستین مطالعات تجربی پیرامون نیازها و استفاده از اطلاعات به سال‌های ۱۹۲۰ باز می‌گردد. در زمان جنگ جهانی دوم این مقوله از تحقیقات سرعت بیشتری یافت در دهه ۱۹۶۰ این تحقیقات به اوج خود رسید و بالاخره از سال ۱۹۷۱ مطالعات سیستماتیک نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان به صورت یک پدیده بین‌المللی درآمد. در نیمه دوم سال ۱۹۶۶ تعداد عناوین موجود درباره نیازهای اطلاعاتی در منبع اطلاعاتی لیزا^۳ به بیش از ۶۷۶ عنوان می‌رسد و تعداد رکوردهای دارای همین ویژگی در اریک^۴ به رقم ۴۰۲۹ می‌رسد (۳).

سابقه پژوهش در زمینه مطالعه منابع اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی متخصصان، پژوهشگران و دانشمندان به اواخر دهه ۱۹۴۰ باز می‌گردد. شوهام^۵ اولین تحقیقی را که در زمینه مطالعه منابع اطلاعاتی صورت گرفته است، مطالعه برنال^۶ معرفی می‌کند (۴).

پوتر (۵) در دو پژوهش خود که در کتابخانه موسیقی دانشکده «هیوج گلاسر»^۷ انجام داد به این نتیجه رسید ۷۳ درصد افراد رضایت خود را از منابع و خدمات کتابخانه ابراز داشته‌اند. همچنین ۶۸ درصد از کتاب‌های مورد نیاز اعضای هیأت علمی در مجموعه کتابخانه موجود بوده است.

گوتلیب (۶) مدیریت کتابخانه‌های موسیقی با توجه به منابع موجود و سعی در شناخت نیاز مراجعین کتابخانه‌های موسیقی را از عوامل مهم برای ارائه هر چه بیشتر خدمات مرجع در کتابخانه‌های مدارس و هنرستان‌های موسیقی دانسته است. گوتلیب ناآگاهی مراجعان از وجود منابع ردیف دوم و هراس از سؤال‌های ناشیانه از کتابدار مرجع را مهمترین عامل عدم دستیابی به منابع موسیقی ذکر کرده است.

- شناسایی دلایلی که در استفاده یا عدم استفاده از منابع مؤثر است.

- درک مشکلات موجود در دستیابی به منابع مورد نیاز.

پرسش‌های اساسی

۱. وضعیت کتابخانه‌های موسیقی شهر تهران چگونه است؟
۲. موسیقی‌دانان ایرانی به منظور چه مقاصدی از منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند؟
۳. کدامیک از راههای کسب اطلاعات (مجاری رسمی یا غیر رسمی) بیشتر مورد استفاده موسیقی‌دانان است.
۴. چه نوع موادی بیشتر مورد استفاده موسیقی‌دانان است؟
۵. چه نوع مشکلاتی در مطالعه منابع موسیقی از طرف موسیقی‌دانان وجود دارد؟

روش تحقیق، جامعه مورد پژوهش، و روش تجزیه و تحلیل یافته‌ها

روش تحقیق پیمایشی و از نوع توصیفی است. جامعه آماری در این پژوهش بدین شرح قابل تفکیک است:

۱. موسیقی دانان

تعداد ۱۱۰ نفر از اعضای ارکستر سمفونیک شاعل در مرکز موسیقی معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مورد مطالعه قرار گرفتند. از مجموع ۱۱۰ پرسشنامه، ۹۹ پرسشنامه معادل ۹۰ درصد اعاده گردید.

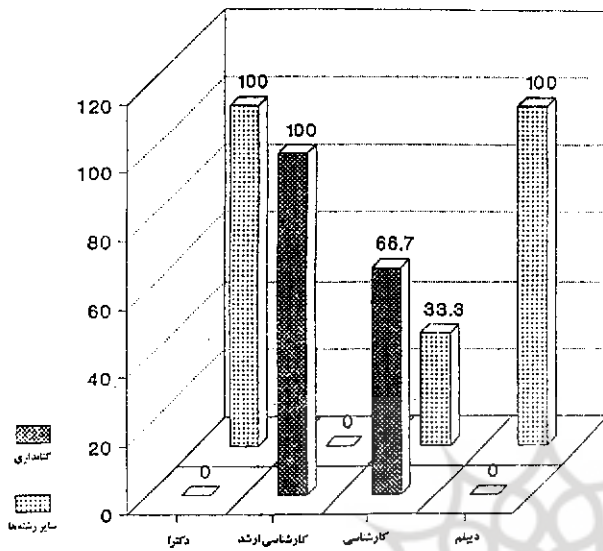
۲. کتابخانه‌ها

در این پژوهش کتابخانه ارکستر سمفونیک واقع در معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کتابخانه‌های دانشکده موسیقی دانشگاه هنر، دانشکده هنر و معماری دانشگاه تهران، دانشکده هنر دانشگاه آزاد اسلامی (واحد تهران مرکز)، مؤسسه آموزش عالی سوره و هنرستان موسیقی

پیشینه مطالعات در ایران

نخستین بررسی جدی در این زمینه توسط محمد حسین دیبانی (۷) انجام گرفت. با توجه به انواع نیازها و استفاده کنندگان اطلاعات در حوزه علوم پزشکی به پژوهشی از هما طلاچی و مصیب سامانیان می توان اشاره نمود. (۸) و (۹) همچنین تعداد ده پایان نامه توسط دانشجویان کارشناسی ارشد در فاصله سال های ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۷ دفاع شده است. ^۸ میترا دیلمقانی (۱۰)، بی بی فاطمه مکی زاده تفتی (۱۱)، زهیرحیاتی (۴) در بررسی نیازها و رفتارهای اطلاع یابی اعضا هیأت علمی به این نتیجه رسیدند که نیازهای اطلاعاتی و مصارف اطلاعاتی دارای رابطه متقابل و دو سویه است و در بسیاری موارد نیازها و کاربردهای اطلاعات جایگاه یکسان پیدا می کنند. حمزه علی نورمحمدی (۱۲) پیرامون رفتار اطلاع یابی متخصصان مراکز تحقیقات مهندسی وزارت جهاد سازندگی نتایج یاد شده را تأیید می کند.

نمودار ۱. توزیع فراوانی کارمندان کتابخانه های موسیقی بر حسب نوع رشته و مقطع تحصیلی

بنابر مطالعات هوشنگ حکیمی (۱۳) و عبدالمجید حیدری (۱۴) عواملی چونان زمینه فعالیت افراد، حوزه نیازهای اطلاعاتی و رفتارهای اطلاع یابی را از سطح عام به اخص تبدیل می کند. بدین ترتیب تخصصی شدن زمینه فعالیت افراد به نحو چشمگیری در آشکار شدن فقر یا غنای انتشاراتی جامعه و بالطبع کمبودها و نقایص موجود در روند مجموعه سازی کتابخانه تأثیر دارد.

تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش ۱. بررسی وضعیت کتابخانه های موسیقی

در بررسی وضعیت کتابخانه ها، غلبه نیروی انسانی غیر متخصص بر نیروی انسانی متخصص در برنامه ریزی های استخدامی آشکار گردید. به طوری که تنها ۴۵ درصد از نیروی انسانی شاغل در کتابخانه های موسیقی در رشته علوم کتابداری و اطلاع رسانی تحصیل نموده اند. (نمودار شماره ۱). همچنین تفکر مالکیت و حفظ و نگهداری مجموعه ها باعث شده که نیازمندان به اطلاعات از دستیابی به منابع اطلاعاتی در کتابخانه ها محروم شوند. در این میان تنها کتابخانه ارکستر سمفونیک تهران و هنرستان موسیقی پسران به ارائه خدمات به مراجعین غیر عضو می پردازند.

اطلاعات نمودار شماره ۲ نشانگر آن است که تأکید بر مجموعه سازی منابع کتابی و فقر اطلاعاتی در منابع غیر کتابی مانند نوار صوتی، فیلم و دیسک فشرده کامپیوتری به چشم می خورد. چنین آماری مبین آن است که کتابخانه های مذکور نتوانسته اند در مجموعه سازی و حفظ و تعادل بین مواد همیاری قابل ملاحظه ای را ایفا کنند. عدم اشتراک نشریات ادواری از دیگر مشکلات کتابخانه های موسیقی است.

عنايت به مجموعه سازی کتابخانه های موسیقی با توجه به روز آمد بودن منابع مورد پذیرش مسئولین کتابخانه ها بوده، لکن در اجرای این طرح مشکلاتی همچون کمبود بودجه، افزایش بهای مواد و نازل بودن شمارگان منابع موسیقی مانع از اقدامات مؤثر است.

اطلاعات جدول شماره ۲ مبین چگونگی استفاده از مجاری غیررسمی کسب اطلاعات است. خرید کتاب با ۳۲ درصد بیشترین پاسخها را به همراه داشته است. صلاح‌الدین مبلغی (۱۳۷۲) نیز در نتایج پژوهش خود استفاده از مجموعه‌های شخصی را بر دیگر روشها مقدم دانسته است.

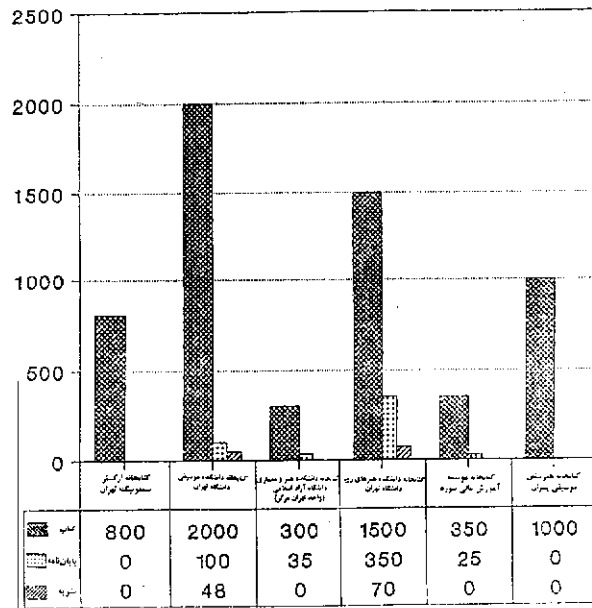
جدول ۲. بررسی مجاری غیررسمی کسب اطلاعات

روشها	مقادیر کمی	فراوانی	درصد
خرید کتاب		۵۷	۳۲
استفاده از مجموعه شخصی		۴۰	۲۲/۵
شرکت در جلسات سمینار و سخنرانیها		۱۵	۸/۵
بحث و گفتگو با همکاران		۴۸	۲۶/۹
استفاده از رسانه دیگر کشورها		۱۸	۱۰/۱
جمع پاسخها		۱۷۸	۱۰۰

همانطور که اطلاعات جدول شماره ۳ نشان میدهد فعالیت عملی در کار موسیقی با ۳۸/۳ درصد از مجموع پاسخها به منزله انگیزه اصلی در مطالعه منابع اطلاعاتی محسوب شده است. احتمال می‌رود چنین نتیجه‌ای ناشی از نیازهای شغلی و مصارف اطلاعاتی است. چنین نتیجه‌ای در تحقیقات هوشنگ حکیمی (۱۳۷۶)، زهیر حیاتی (۱۳۷۸)، عبدالمجید حیدری (۱۳۷۷)، و حمزه‌علی نورمحمدی (۱۳۷۶) نیز آشکار است.

جدول ۳. بررسی هدف و انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی

انگیزه و هدف	مقادیر کمی	فراوانی	درصد
تحقیق		۲۸	۱۶/۷
پایان نامه		۶	۳/۶
فعالیت عملی در کار موسیقی		۶۴	۳۸/۳
شرکت در جلسات سمینار و سخنرانیها		۷	۴/۲
تدریس		۲۴	۱۴/۴
ترجمه و تألیف کتاب		۴	۲/۴
کسب اطلاعات جاری و روز آمد		۳۴	۲۰/۴
جمع پاسخها		۱۶۷	۱۰۰

۲. بررسی نیازهای اطلاعاتی موسیقی دانان

در بررسی نیازهای اطلاعاتی، شیوه‌های جستجوی اطلاعات در قالب استفاده از مجاری رسمی و مجاری غیر رسمی مطرح شد. همانطور که جدول شماره ۱ نشان می‌دهد در استفاده از مجاری رسمی کسب اطلاعات، کتاب بالاترین میزان پاسخها (۲۶/۶) را به خود تخصیص داده است. پژوهش‌های مورد مطالعه پیشین نیز به نتایج مشابه دست یافته‌اند که از آن جمله می‌توان به پژوهش زهیر حیاتی (۱۳۷۸)، میترا دینمقانی (۱۳۷۵)، و شوام (۱۹۸۸) اشاره نمود. نوارهای صوتی و نوار ویدئو در مراتب دوم و سوم استفاده قرار گرفته‌اند.

جدول ۱. بررسی مجاری رسمی کسب اطلاعات

منابع	مقادیر کمی	فراوانی	درصد
کتاب		۶۵	۲۶/۶
نشریات اداری		۱۵	۶/۱
پایان نامه		۵	۲/۲
نوار ویدئو		۴۲	۱۷/۲
نوار صوتی		۶۲	۲۵/۴
فیلم		۳۱	۱۲/۷
دیسک فشرده کامپیوتری		۱۳	۵/۳
برنامه موسیقی رسانه‌ها		۱۱	۴/۵
جمع پاسخها		۲۴۴	۱۰۰

پیشنهادات

بررسی‌های انجام شده نشان داد که کتابخانه‌های موسیقی شهر تهران قادر به ایفای نقش واقعی خود به عنوان عرضه کنندگان اطلاعات به جامعه مورد نظر نبوده‌اند. بر این مبنا ایجاد مراکز اطلاع‌رسانی موسیقی با مجموعه‌ای متعادل و غنی از منابع کتابی و غیر کتابی از اقدامات مؤثر در رفع نیاز اطلاعاتی موسیقی دانان است.

با وجود رشد و گسترش همه جانبه محمل‌های جدید اطلاعاتی، کتاب هنوز جایگاه ویژه خود را حفظ نموده است و به نحو چشمگیری مورد استفاده موسیقی دانان قرار می‌گیرد. وضعیت آماری منابع کتابی و غیر کتابی کتابخانه‌های موسیقی نیز بیانگر توجه به مجموعه‌سازی این منبع اطلاعاتی است. لکن ابراز نارضایتی جامعه آماری از منابع اطلاعاتی موجود در کتابخانه‌ها و نازل بودن شمارگان کتاب‌های موسیقی به منزله مشکل اصلی در تهیه منابع اطلاعاتی از سوی جامعه آماری، تدابیری خاص در چاره‌جویی از این مشکلات را می‌طلبد.

آمار ارائه شده از سوی مرکز اطلاع‌رسانی خانه کتاب و توجه به جدول شماره ۷ بیانگر بهبود چاپ و نشر کتاب‌های موسیقی در سال‌های اخیر است. بنابراین تغییر در خط‌مشی حاکم در انتخاب و فراهم‌آوری مواد راهکار اساسی در حل این مشکل است.

نوارهای صوتی به منزله منبع اطلاعاتی در رتبه ثانوی، مورد استفاده جامعه آماری قرار دارد در حالیکه هیچ یک از کتابخانه‌های موسیقی توجهی در مجموعه‌سازی این محمل اطلاعاتی و دیگر منابع غیرمکتوب نداشته‌اند.

نخستین و مهمترین اقدام مسئولین جهت گردآوری منابع غیر مکتوب در اردیبهشت سال ۱۳۷۸ از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی انجام پذیرفت. بر این اساس طبق مصوبه ۴۴۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، کلیه تولیدکنندگان دولتی و غیردولتی آثار غیر مکتوب موظفند آثار خود را قبل از انتشار، در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران به ثبت رسانده و پس از انتشار نیز دو نسخه به آن کتابخانه ارسال دارند. (۱۵) و (۱۶) به طور قطع و یقین چنین اقدامی پاسخگویی به هدف کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران یعنی «گردآوری و

جدول شماره ۴ نشان دهنده عدم رضایت جامعه آماری از منابع اطلاعاتی موجود است و اطلاعات جدول شماره ۵ بیانگر آن است که بزرگترین مشکل در مراجعه به کتابخانه و بهره‌گیری از منابع، عدم وجود منابع مورد نیاز در کتابخانه‌های موسیقی است. همچنین در طرح سؤال «مهمترین مشکل در مطالعه منابع موسیقی»، پایین بودن شمارگان منابع موسیقی ۳۱/۳ درصد از پاسخ‌ها رابه خود اختصاص داده است (جدول شماره ۶).

جدول ۴. بررسی میزان رضایت موسیقی دانان از منابع اطلاعاتی

میزان رضایت	مقادیر کمی	فراوانی	درصد
اصلاً	۲	۲	۲
خیلی کم	۳۴	۳۴	۳۴/۴
کم	۳۹	۳۹	۳۹/۴
زیاد	۲۰	۲۰	۲۰/۲
خیلی زیاد	۱	۱	۱
بدون پاسخ	۲	۲	۲
جمع کل	۹۹	۱۰۰	

جدول ۵. بررسی مشکلات موسیقی دانان درمراجعه و استفاده از

منابع کتابخانه

مسائل	مقادیر کمی	فراوانی	درصد
عدم وجود منابع مورد نیاز	۶۸	۶۸	۶۲/۴
روز آمد نبودن منابع	۲۷	۲۷	۲۴/۸
نامناسب بودن ساعات کار کتابخانه	۱۴	۱۴	۱۲/۸
جمع پاسخ‌ها	۱۰۹	۱۰۰	

جدول ۶. بررسی مشکلات موسیقی دانان در مطالعه منابع موسیقی

مشکلات	مقادیر کمی	فراوانی	درصد
کمبود وقت مطالعه	۳۳	۳۳	۲۲
کیفیت مواد	۲۲	۲۲	۱۴/۷
عدم هماهنگی موضوعی	۱۴	۱۴	۹/۲
پائین بودن شمارگان کتابهای موسیقی	۲۷	۲۷	۲۱/۳
گرانیت کتاب و منابع موسیقی	۳۴	۳۴	۲۲/۷
جمع پاسخ‌ها	۱۵۰	۱۰۰	

نگهداری آثار مکتوب و غیر مکتوب به منزله میراث ملی و سابقه فرهنگی کشور و نشانی از رفیع نیاز اطلاعاتی اقدار و گروهها محسوب می شود.

جدول ۷. بررسی عناوین منتشر شده کل کتابها، کتابهای هنر، و کتابهای موسیقی در طی سالهای ۱۳۵۷ - ۱۳۷۷

سال	تعداد کل کتابها (عنوان)	تعداد کتابهای هنر (عنوان)	تعداد کتابهای موسیقی (عنوان)
۱۳۵۷	۲۷۶	۷	۲
۱۳۵۸	۱۸۶۰	۲۵	۲
۱۳۵۹	۱۸۲۲	۴۳	۸
۱۳۶۰	۱۲۸۰	۶۲	۲۲
۱۳۶۱	۲۵۸۲	۹۶	۵۳
۱۳۶۲	۵۴۰۷	۱۹۷	۱۶
۱۳۶۳	۶۲۸۲	۲۷۶	۴۱
۱۳۶۴	۵۷۴۸	۲۲۱	۲۶
۱۳۶۵	۲۲۳۳	۲۰۲	۱۶
۱۳۶۶	۲۵۳۳	۱۷۲	۲۰
۱۳۶۷	۳۷۱۵	۱۳۵	۳۲
۱۳۶۸	۷۷۷۶	۲۵۲	۳۷
۱۳۶۹	۸۱۷۷	۳۸۲	۵۶
۱۳۷۰	۷۵۱۶	۳۲۲	۵۷
۱۳۷۱	۷۳۸۸	۴۰۷	۱۰۱
۱۳۷۲	۸۲۰۹	۳۳۲	۸۲
۱۳۷۳	۱۰۵۲۱	۳۳۱	۱۱۹
۱۳۷۴	۱۱۸۹۰	۳۸۶	۵۷
۱۳۷۵	۱۴۴۶۲	۳۲۰	۸۳
۱۳۷۶	۱۵۳۰۷	۵۲۲	۱۰۷
۱۳۷۷	۱۷۱۹۵	۶۶۲	۱۲۸

مآخذ: مرکز اطلاع رسانی خانه کتاب

در تهیه منابع اطلاعاتی است. اما با داشتن خط مشی مناسب، توان ایجاد مجموعه‌ای متعادل در کتابخانه‌ها امکان پذیر است. بر این قرار مجموعه بزرگتر الزاماً بهره‌وری بیشتر را موجب نمی‌شود. منابع کمتر با گزینش مناسب، بطور معمول در مقایسه با منابع بیشتر با انتخاب نامناسب بازده بیشتری دارند (۱۷). در این راستا شرکت موسیقی دانان در کمیته انتخاب مواد و تهیه کتاب و منابع درخواستی و مورد نیاز جامعه آماری مفید است.

علاوه بر ترجمه آثار دیگر کشورها بنابر آراء و نظرات موسیقی دانان، پیشنهاد می‌شود که آثار و رساله‌های موسیقی در اعصار گذشته که در کتابخانه‌های کشور نگهداری می‌شود ترجمه و با تصحیح شود. چنین امری می‌تواند پاسخگوی ابهامات در موسیقی ایران و یا توسعه غنای اطلاعاتی موسیقی کشور شود.

از اقدامات مؤثر دولت برای کاهش و حل بحران کنونی که دامنگیر نشر و عرضه کتاب است، شناخت نیاز اطلاعاتی افراد جامعه و بکار گرفتن تدابیر لازم برای تعدیل قیمت کتاب با توجه به درآمد سرانه است. فرهنگ مکتوب زیربنای همه حرکت‌های فرهنگی است. دولت باید تسهیلاتی فراهم کند تا قیمت کتاب کاهش یافته و کتابخانه‌ها به راحتی کتاب مورد نیاز خود را تهیه کنند.

عناوین پایان‌نامه‌هایی که در طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۷ دفاع شده است:

۱. فاطمه اسدی گرگانی (۱۳۶۶): «بررسی نحوه دستیابی کارشناسان امور بهزیستی به منابع و مدارک مورد نیاز».
۲. زیبا خوش منش (۱۳۷۱): «بررسی نیازهای اطلاعاتی متخصصان علوم تغذیه».
۳. فرناز معصومی (۱۳۷۱): «بررسی نیازهای اطلاعاتی متخصصان علوم دارویی و ارائه الگوی مناسب جهت رفع نیاز آنان».
۴. ماه سوری برادران لیل آبادی (۱۳۷۲): «بررسی نیازهای اطلاعاتی متخصصان قلب و عروق وریه در شهر تبریز».
۵. هاشم شکوری منفرد (۱۳۷۲): «بررسی نیازهای اطلاعاتی پرستاران شاغل در دانشگاه‌های علوم پزشکی».

با توجه به نیاز جامعه آماری به این منبع اطلاعاتی، توصیه می‌شود که بخشی از بودجه کتابخانه‌های موسیقی به مجموعه‌سازی نوارهای صوتی و دیگر منابع غیر مکتوب اختصاص یافته و امکانات لازم جهت استفاده از این منابع فراهم شود.

با توجه به وضعیت موجود کتابخانه‌های موسیقی و برای مدیریت کتابخانه‌ها و افزایش اشاعه اطلاعات به گونه‌ای مؤثر، به کارگماردن نیروی انسانی متخصص در کتابخانه‌ها پیشنهاد می‌شود.

از دیدگاه مدیران کتابخانه‌ها، کمبود بودجه مشکل اصلی

and meeting their needs". *Reference librarian Issue*, (1994) : 47-59.

۷. دبانی، محمد حسین. «روش‌های کسب و اشناعه اطلاعات علمی توسط اعضاء هیأت علمی دانشکده کشاورزی شهید چمران». طرح تحقیقاتی شماره ۴۲، گروه کتابداری، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران، ۱۳۶۵.

۸. طلاچی، هما. «نیازهای اطلاعاتی متخصصان حوزه علوم پزشکی در ایران و جهان». **فصلنامه کتاب**، شماره ۴ (زمستان ۱۳۷۵): ۴۳ - ۵۸.

۹. سامانیان، مصیب. «تحلیل رفتار اطلاع یابی پزشکان شهرستان بجنورد». **فصلنامه کتاب**، شماره ۲ (تابستان ۱۳۷۸): ۸۹ - ۱۰۰.

۱۰. دلمقانی، میترا. «بررسی رفتار اطلاع یابی اعضاء هیأت علمی رشته مهندسی مکانیک در کسب اطلاعات تخصصی در پنج دانشگاه تهران». پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۵.

۱۱. مکی‌زاده نفتی، بی‌بی فاطمه. «بررسی نیازهای اطلاعاتی اساتید محقق در دانشگاه شیراز». پایان‌نامه فوق لیسانس کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده تحصیلات تکمیلی، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۶.

۱۲. نورمحمدی، حمزه علی. «مطالعه رفتارهای اطلاع یابی متخصصان مراکز تحقیقات مهندسی وزارت جهاد سازندگی در کسب اطلاعات علمی و فنی». پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۶.

۱۳. حکیمی، هوشنگ. «مطالعه رفتار اطلاع یابی پژوهشگران مراکز تحقیقات منابع طبیعی کشور». پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۶.

۱۴. حیدری، عبدالمجید. «بررسی رفتار اطلاع یابی پژوهشگران نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی». پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.

۱۵. روزنامه ایران. شماره ۱۳۳۸. ۱۳۷۸/۷/۱.

۱۶. روزنامه رسمی. شماره ۱۵۸۳۳. ۱۳۷۸/۴/۱۹.

۱۷. حریری، نجلا. «نظریه‌ای در مجموعه سازی». **فصلنامه پیام کتابخانه**، شماره ۴ (زمستان ۱۳۷۶): ۲۶ - ۳۳.

یادداشت‌ها

۱. برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی: پروانه دادخواه، «بررسی نیازهای اطلاعاتی موسیقی دانان ایرانی». استاد راهنما دکتر یحیی دوستدار؛ استاد مشاور دکتر احمد شعبانی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرکز علوم و تحقیقات، ۱۳۷۸.

2. SPSS: Statistical package for social science

3. LISA: Library and Information Science Abstract

4. ERIC: Education Resources Information Science

5. Shoham

6. Bernal

7. Huge A. Glauser

۸. جهت اختصار در ارائه مطالب تنها به ذکر عناوین پایان‌نامه‌ها در فهرست منابع اشاره شده است.

منابع

ایران، تهران، شهید بهشتی».

۶. پروین گبل (۱۳۷۲): «بررسی نیازهای اطلاعاتی متخصصان علوم توانبخشی شاغل در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و شهید بهشتی».

۷. صلاح الدین مبلغی (۱۳۷۲): «بررسی استفاده از منابع اطلاعاتی و شیوه‌های کسب آن توسط کارشناسان خدمات بهداشتی استان آذربایجان غربی».

۸. شاپور ناظری (۱۳۷۳): «بررسی نیازهای اطلاعاتی دانشجویان رشته پزشکی در مقاطع تحصیلی فیزیوپاتولوژی، کارآموزی و کارورزی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران».

۹. میترا قیاسی (۱۳۷۴): «بررسی نیازهای اعضای هیأت علمی به منابع اطلاعاتی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و تهران و شهید بهشتی».

۱۰. مرضیه مین دوست (۱۳۷۷): «بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضاء هیأت علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران».

۱. «گفت و شنودی با کامبیز روشن روان: موسیقی در دانشگاه‌ها». **هنر موسیقی**، شماره ۵ (مهر و آبان ۱۳۷۷): ۵ - ۸.

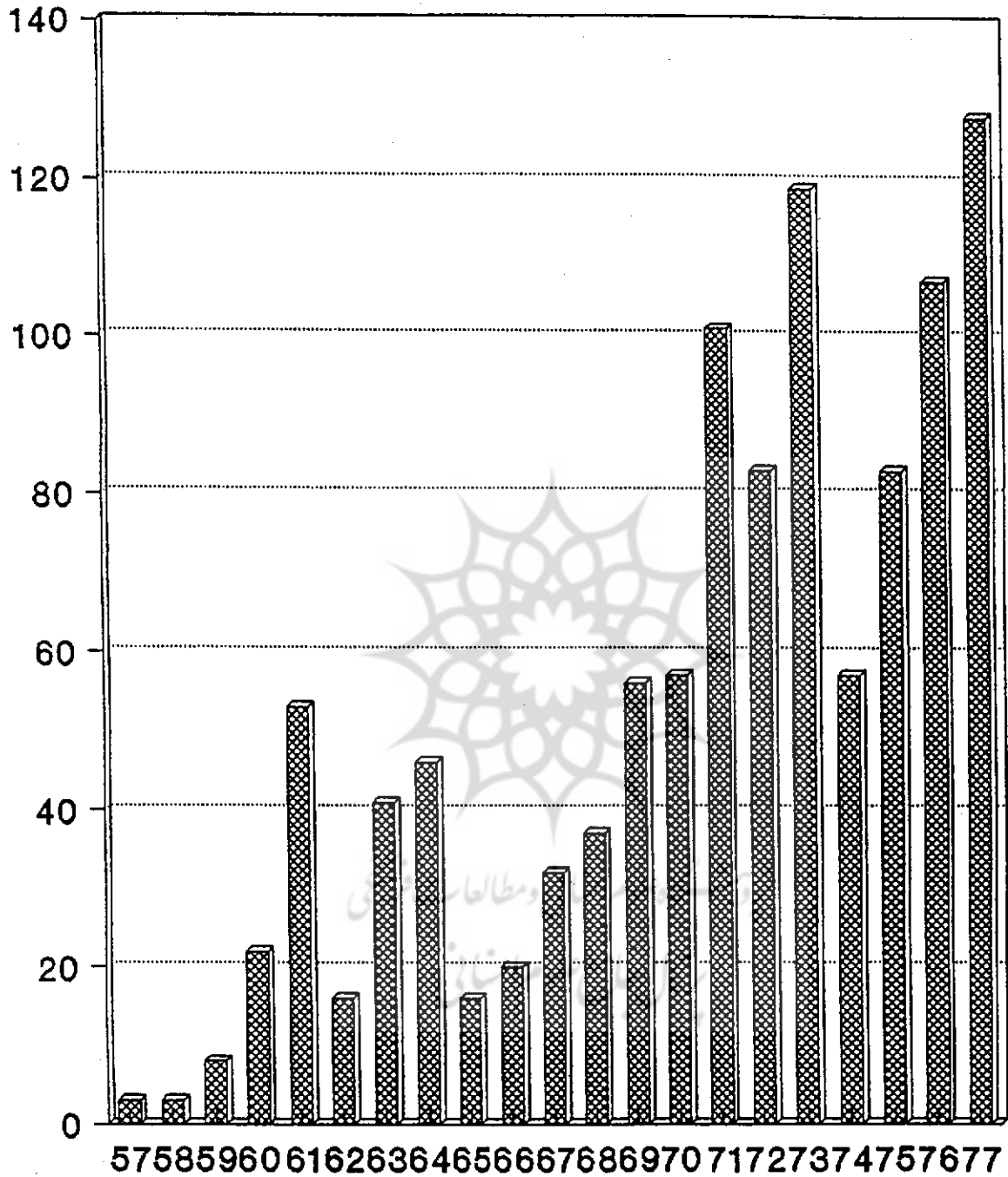
۲. کسومار، کسریشن. «روش‌های پژوهش در کتابداری و اطلاع‌رسانی». ترجمه فاطمه رها دوست با همکاری فریبرز خسروی. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۴.

۳. بابایی، محمود. **نیازسنجی اطلاعات**. تهران. مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۱۳۷۸.

۴. حیاتی، زهیر؛ تصویری قمصری، فاطمه. «بررسی رفتار اطلاع یابی اعضاء هیأت علمی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران». **فصلنامه کتاب**، شماره ۲ (تابستان ۱۳۷۸): ۲۷ - ۴۲.

5. Potter, binda b. "A study of the huge A. Glauser school of music library". *Dissertations master's research paper, kent state university*, 1992.

6. Gottlieb, J "Reference service for performing musicians understanding

بررسی نیازهای اطلاعاتی موسیقی دانان ...

نمودار ۳. بررسی عناوین کتابهای موسیقی منتشر شده در طی سالهای ۱۳۵۷ - ۱۳۷۷